

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znača mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Raška cesta 5, poštni predel 22, telefon 2326. Cekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namenu delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50.

Štev. 63 * Maribor, sobota, dne 3. junija 1939 * Leto XIV

Boj za poslabšanje socialnega zavarovanja

Zdi se nam, da je način borbe — demagošija.

Dne 24. t. m. se je vršila skupščina centralne industrijskih korporacij v Beogradu. Na dnevnem redu skupščine je bila tudi poročilo tajnika dr. V. Živadinovića o problemu revizije socialnega zavarovanja.

Borba »jugoslovanskih gospodarstvenikov« proti bremenom socialnega zavarovanja je že stara pesem, ki je v zadnjem času vršila bolj za hrbtom in s tem, da se je indirekino bolj in bolj omejeval vpliv delavstva v teh ustanovah in v javnem življenju sploh. To je metoda nad desetletne igre, s katero skuša gospodarstvo doseči svoj zmagoščavni gol.

Dokazali smo že, kar se lahko ugotovi po statističnih podatkih, da znaša obremenitev narodnega gospodarstva s socialnopolitičnimi bremeni le okoli en odstotek vsega narodnega dohodka, kar je za narodno gospodarstvo, ki dela s čistimi dobički po 5 odst. do 30 odst. in še več, prav majhna obremenitev. O tem razmerju med narodnim dohodom in socialnimi bremeni poročevalc po poročilu lista, ki ga imamo pred seboj, ni govoril. Ta primerjava pa je izrazit dokaz, kako pretirana je gonja proti socialnim bremenom in kako dobiva značaj demagoške propagande.

Poročevalec je jobravnaval posebej birokratizacijo socialnega zavarovanja, nezgodno zavarovanje, investicijsko politiko SUZORA, češ, da svoj kapital nalaže za prenizke obresti v stavbe ter daje posojila občinam, namesto, da bi denar nalagalo v gospodarske proaktivne namene, to je, privatnim podjetjem, kar je zvezano z velikim rizikom, kakor je dokazala nedavna prošlost, ker gospodarstvo s takim denarjem noče ali ne zna dobro gospodariti.

Poročevalec opravičeno kritizira, da se v samouprave vrše imenovanja brez sodelovanja industrijev. Nadalje biča opravičeno zdravniško službo. Tako trdi, da se je delavstvo odtujilo socialnemu zavarovanju, ker zdravniki ne morejo zaradi prezaposlenosti vršiti prav svoje službe in morajo zapisovati slaba zdravila. Izvede naj se svobodna izbera zdravnikov, članom pa, ki celo leto niso bili bolni, naj se ob koncu leta vrne 25 odstotkov vplačanih prispevkov; članom, ki so izčrpali vse svoje dajative, naj se nudi brezplačna zdravniška pomoč še dalje.

Kočno zahteva poročevalec, da se izvede popolna decentralizacija socialnega zavarovanja.

Te zahteve industrijev so odete v purpurni plašč socialnosti.

Mi vsi vemo, da socialno zavarovanje ni popolno, da ga je treba izboljšati v upravnem in dajatvenem oziru. Vse to smo vedno zahtevali in še vedno zahtevamo. Kako smešno si predstavlja to izboljšanje mož, ki trdi, da so socialna bremena previšoka, vidimo iz zgoraj navedenih predlogov, katerih izvedba bi bila potrebna, toda z njimi bi nastali še večji stroški, ki jih zavarovanje ob sedanjih prispevkih ne prenes.

Upravni stroški so res visoki, vendar povprečno ne višji kakor po drugih državah. Pomislimo le, koliko stroškov povzroča izterjava prispevkov, ki jih delodajalcu ne plačajo, ali razne poizvedbe, ko delodajalcu ne zavarujejo svojih delavcev, ki bi pa trpeli škodo, kadar obole, če bi urad s poizvedbami ne ugotovil, da je podjetnik iz malomarnosti ali površenosti hotel opehariti zavarovanje in delavca. Lahko rečemo,

Za jamstvo baltiškim državam

Pogajanja med Anglijo in Rusijo se še nadaljujejo

Po angleških vesteh stališče Sovjetske Rusije, ki ga je označil Molotov v svojem govoru, ne pomeni resne ovire za sklenitev sporazuma. Razlike niso

bistvenega pomena in se nanašajo le na podrobnosti, katere se bo dalo urediti. Glavna ruska zahteva je zlasti, da mora Anglija jamčiti tudi za baltiške države.

Anglija je doslej izjavljala, da je jamstvo baltiških držav obseženo že v angleški oblubi, da bo priskočila Rusiji na pomoč v vsakem primeru, kadar-

koli bo smatrala Rusija to za potrebno. Rusija pa zahteva, da se jasno zasigura pomoč baltiškim državam, če bi bile ogrožene.

Gre torej zgolj za postopek, glede katerega zahteva Rusija jasnost. Splošno mnenje je, da se bo dalo v najkrajšem času v direktnih pogajanjih doseči sporazum in odstraniti vse ovire. Domneva se, da bo Rusija popolnoma prodrla s svojimi zahtevami.

Kaj pravi Molotov o sporazumu

Molotov je ruski zunanjki komesar, ki je nasledil Litvinova. Sedaj vodi pogajanja z Anglijo in Francijo glede sklenitve pakta ali vojne zveze, ki naj jamči za mir v Evropi in nedotakljivost večine evropskih držav in tudi zaveznic samih.

Molotov je na seji sovjетov povdarił, da bo Sovjetska zveza v obrambi svojega miru zastavila vse sile za uspešno borbo proti vsakemu napadalcu.

Govoril je o pogajanjih z Anglijo in Francijo. Rekel je, da zadnji angleški predlogi pomenijo korak dalje, ker pri-

znavajo načelo reciprocite, ki jo je

Rusija zahtevala izpočetka pogajanj.

Napadalci so že zdavnaj spoznali, da je

Rusija proti vsakemu napadalcu, ki ho-

če z nasiljem izvajati svojo politiko. — To so priznale demokratske države. V angleških predlogih ni bilo nobenih jamstev za baltiške države. Rusija sama, če bi se napad izvršil preko teh dežel, se pa ne more boriti proti napadalcem.

Iz previdnosti je v zveznem dogovoru Molotov zahteval jasnost tudi za ta primer.

V nadaljnjem govoru je Molotov izjavil, da ni nasproten pogajanju z Nemčijo in Italijo glede gospodarskega sodelovanja, če pokažeta dobro voljo. Urejeni so politični odnosi med Poljsko in Romunijo. Politični odnosi s Poljsko so se uredili že lani. Glede Japonske je izjavil, da je Rusija dolžna braniti teritorij Zunanje Mongolije, če bi ga Japonci napadli. Rusija bo priskočila na pomoč vsem žrtvam kakršnegakoli napada.

Vrhovni sovjet je poročilo Molotova sprejal na znanje z velikim odobravljanjem.

Okrog sporazuma

Izjava narodnega poslanca dr. Šubašića.

Eden izmed najožjih sodelavcev držav Mačka in njegov kurir dr. Ivica Šubašić je imel v nedeljo, dne 28. maja sestanek v Delnicah, na katerem je govoril tudi o sporazumu. V svojem govoru je dejal med drugim tudi to-le:

»... v načelu se je predsednik vlade z dr. Mačkom popolnoma sporazumel. Jaz morem reči samo to, da ni pravilno, če se govor, da je sporazum odklonjen in da z njim ne bo nič. Jaz to lahko rečem, ker sem zelo dobro o stvari obveščen... ljudstvo naj ne zgubi vere v to, da se bo sporazum udejstvil in

da naj gredo zato vsi z veseljem bočnosti naproti.«

Ta izjava poslanca dr. Šubašića je izvala veliko senzacijo, ker je do neke mere v oprek s pisanjem samega »Hrvatskega dnevnika«.

O volitvah na Madžarskem. »United Press« poroča iz Budimpešte: Socialni demokrati so od 11 mandatov ohranili 5. Poraz socialnih demokratov se more objasnili s tem, da so v volilnem boju bili neprestano pred opasnostjo, da bo njihova stranka prepovedana.

Francoski socialisti enotni

Računi z razcepom francoske socialistične stranke so bili zopet enkrat pogrešni.

Neposredno pred kongresom socialistične stranke v Franciji so listi ponovno podprtavali neke razlike, ki obstoje med predsednikom stranke Leonom Blumom in Pavlom Faurejem.

Napovedali so, da bo radi teh razlik prišlo na kongresu do razcepa. — Izid Kongresa v Nantesu pa je razočaral vse te računarje. Z večino 6395 glasov je bila sprejeta sporazumna resolucija. Za ostali dve resoluciji pa je bilo oddanih

565 in 401 glas, na tretjo resolucijo je odpadlo celo samo 45 glasov.

Kongres je zahteval, da vlada odgovore francosko-italijanski sporazum glede Tunisa. Strankini poslancem pa je naročil, da v parlamentu glasujejo proti morebitnemu podaljšanju mandatov po izteku štiriletne dobe.

Sprejem kneza namestnika Pavla v Berlinu

Knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta s spremstvom prispevali v Berlin 1. junija dopoldne. Na kolodvoru sta ju pričakovala Hitler in maršal Göring ter cela vrsta funkcionarjev sedanje Nemčije.

Po pozdravu sta se gosta odpeljala v spremstvu Hitlerja v grad Bellevue. Na ulicah so stale goste množice ljudstva špalir, trgovine pa so bile v čast visokemu obisku zaprte.

Knežji par ostane v Berlinu do 5. junija.

Priprave za parlamentarne volitve v Angliji

Laburisti bodo postavili okrog 500 kandidatov.

Za jesenske parlamentarne volitve vlada v Angliji veliko zanimanje. Konzervativci in laburisti so že pričeli s predprpravami za volilno borbo. — Laburisti bodo postavili za te volitve najmanj 500 kandidatov. Pričakuje se ostra volilna borba, ki se bo vršila zlasti med delavsko stranko in konzervativci. Domneva se, da se bodo volitve vršile meseca oktobra ali 1. novembra t. l.

Angleška armada bo šteila v jeseni 900.000 mož

Dne 1. junija so se pričeli v Angliji redni nabori vojaških obveznikov. Zadnji nabori bo pozvanih na 6 mesečne vežbe 200.000 mož. V zvezi s tem je te dni izjavil vojni minister Hoare Belisha, da bo imela Anglija do jeseni pod orožjem najmanj 900.000 izvezbanih vojakov teritorialne armade. Istočasno je angleška vlada podvzela ukrepe za ojačanje mornarice. V zadnjih dveh letih je bilo naročenih 75 novih vojnih ladij, v načrtu pa je še gradnja novih matičnih ladij, težkih rušilcev ter podmornic. — V to svrhu je že odobreno 13 milijard kredita.

Dvestošoč Jugoslovanov na Madžarskem nima v madžarskem parlamentu nobenega zastopstva. Madžarska manjšina pri nas pa ima svojega poslanca in senatorja.

da podjetniki ne store svoje dolžnosti, ker znašajo dolgo na prispevkih sto milijonov in se mora mnogo zneskov odpisati, ker so neizterljivi, dasi so od teh svoj del plačali tudi delavci. Vsi stroški le za razne poizvedbe in terjave znašajo sigurno 8 do 10 odst. upravnih stroškov, ki obremenjujejo budžet zavarovanja.

V socialnem zavarovanju so težko in so nedostatki. Tega ne more nihče tajiti. Toda z metodami, ki jih je predlagal poročevalec na skupščini industrijev, bi postal socialno zavarovanje karikatura namena, ki ga ima, ker bi ne moglo vršiti nalog. Naj gospodje industriji rajši naroči svojim tovaršem, da bodo vršili svoje dolžnosti do zavarovanja, dopove jim naj pa tudi, da morata narodno gospodarstvo zadostno po-

skrbeti za socialno varnost delovnega ljudstva. S predlagano reformacijo se pa namen ne more doseči, ker je sama v sebi v zmiselnem nasprotju.

Prav navadna insinuacija je, če pravi poročevalec, da se je delavstvo odtujilo socialnemu zavarovanju. — Delavstvo venomer zahteva samoupravo v socialnem zavarovanju in izboljšanje te in vseh drugih socialnopolitičnih ustanov. Če tega gospod poročevalec industrijem ni povedal, jih je zamolčal resnico, ki jo sam nedvomno pozna.

Svarimo pred takim izigravanjem socialnih ustanov z one strani, delavstvo pa opozarjam, da se z vso odločnostjo upre nameranemu pustošenju socialnih ustanov, ki si jih je delavstvo priporilo v desetletjih s težkimi boji. —

Pogajanja med predstavniki rudarjev in TPD uspešno zaključena

Lep uspeh organiziranih rudarjev.

V sredo, dne 31. maja t. l. so se vršila pogajanja med zastopniki strokovnih organizacij in predstavniki TPD za revizijo nekaterih določil kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena aprila meseca lanskega leta. Pogajanja so se vršila ves dan in je bil končno dosežen sporazum.

Nove določbe v kolektivni pogodbi se nanašajo na okrog 4600 rudarjev. — Ako se zaposlitev ne bo poslabšala, bo zboljšanje rudarskih mez zneslo okrog 4 milijone din na leto.

Delavstvo je pridobilo z veljavnostjo od 1. junija 1939 zvišanje akordov in doklad za 4 odst. Poleg tega so bile zvišane tudi temeljne mezde, tako da znaša povišek v posameznih kategorijah od 4.3 do 6.73 odst. Povprečni povišek temeljnih mez znaša 4.94 odst.

TPD je pristala na to, da uvrsti s 1. junijem 1939 polovico, s 1. januarjem

1940 pa drugo polovico onih sedanjih kopačev, ki so bili svoječasno pri družbi že zaposleni kot kopači, zopet nazaj v kopaško kategorijo in je s tem rešeno eno glavnih vprašanj, ki je bilo doslej stalno na dnevnom redu vseh pogajanj, a je ostalo doslej nerešeno.

Dalje je TPD izjavila, da bo dobrohotno proučila tudi vprašanje uvedbe doklad za strojno osobje ter njegovo uvrstitev v kategorije.

Istočasno s povisnjem prejemkov rudarjev so se zvišale tudi temeljne mezde, akordi in doklade za delavstvo apnenic in kamnolomov za 4 odst.

Ta dodatna pogodba je neodpovedljiva do 31. maja 1940. Po tem roku se more odpovedati na 4 mesece. Za primer večjih draginjskih sprememb pa sta se oba pogodbenika obvezala pristopiti na zahtevo prizadetega dela k pogajanjem za prilagoditev mez novim draginjskim razmeram.

Poslanik dr. Osusky v Parizu brani Francijo

Francija in českoslovaška po Monakovem.

V najnovejši številki »Česko-slovenskega boja«, glasila Čehov in Slovakov v inozemstvu (v Parizu), objavlja poslanik dr. Štefan Osusky, po rodu Slovak, v uvodniku »Českoslovaška in Francija« dalji članek o razmerju Českoslovakov do Francije. Poslanik dr. Osusky, ki še vodi v Parizu poslaščstvo Českoslovaške republike, piše med drugim:

»Nerad se dotikam tega, kar se je zgodilo septembra minulega leta, ko je po Monakovem padlo pri nas v javnosti vražje geslo, da nas je Francija izdala in da sem bil presenečen in prevaran. Prosil sem českoslovaško vlado, da bi to zanikala in ko tega tega ni storila, sem jo prosil za dovoljenje, da bi smel sam javno povedati kar se je zgodilo, ker v diplomatični službi velja pravilo, da se ne sme govoriti o diplomatskih tajnostih države brez pristanka vlade. Tega dovoljenja mi vrla generala Syrovega ni dala. Nato sem prosil za postavitev nestrankskega preiskovalnega oborda, ki bi naj preiskal, kar se je resnično zgodilo. Niti tej moji prošnji českoslovaška vlada ni ugodila.

Danes je položaj drugačen. Odgovoren sem samo svoji in narodni vesti ter českoslovaškim državnim interesom. Kot oficijelni vršilec če-

škoslovaških državnih pravic sem odgovoren za dobro ime države, narodno čast in pravno zvezo Českoslovaške republike. V tej svoji oficijski funkciji svarim rojake pred govorčenjem o francoskem izdajstvu. Kot poslanik sem z bolečim srcem preživil vso tragedijo, ki se je odigravala meseca septembra lanskega leta.

Ni res, da bi nas bila Francija septembra lanskega leta izdala.

Že samo dejstvo, da sem po septembridskih dogodkih ostal na svojem mestu v Parizu, med francoskim ljudstvom, govori za se.

Francija je naša mati. Mati more imeti trenutne slabosti, lahko je včasih krivična, toda klub vsemu je to naša mati in to tudi ostane. Kdor sramoti svojo mater, sramoti samega sebe. Človek ne sme pozabiti, da ima samo eno mater in da druge matere ne bo imel.

Francija je mati naše svobode in samostnosti.

Članek je spisan v slovaščini.

Nenapadna pogodba med Nemčijo in Dansko je bila podpisana dne 31. maja v Berlinu. Pogodba naliči bivši poljsko-nemški nenapadalni pogodbi, ki je bil podpisana pred

KOLESA
Znižane cene!
IGN. VOK
Ljubljana, Tavčarjeva 7

Kolesarji, vsled novih, znanih cen Vam je omogočeno, da si nabavite kvalitetno P U C H kolo! Ugodna mesečna odplačila! Brezobvezni ogled!

C. Nordhoff in J. N. Hall:

63

H U R I K A N

Med tem je vzsel ščip; medla svetloba je oblila oblake, ki so se podili po nebu. Od časa do časa je prikukal ščip izza cunjastih oblakov; tedaj smo lahko videli majcene temne lise, ki so bile v resnicu ljudje, kateri so se po dva ali trije skupaj oklepali obsekanih palmovih vej. Četudi so pahljačasto zelenilo palmovih vej docela porezali, da bi bil veter čim manj odpora, so se pa debla pod silo orkana vendarle sklanjala do tal in se stresala kot da bi bila iz tenke žice. Včasih smo videli, kako je kako deblo prelomilo v sredini, vrhnji del je vrglo v zrak in hurikan ga je odnesel kot bi bil odpihnil slamnato bilko. Enkrat sem videl kako je odnesel vrh neke palme, katerega so se oklepali trije ljudje ...

Na mestu, kjer so bili privezani naši čoli, blizu obrežja, smo bili precej varni pred razbitinami, ki jih je nosilo po zraku. Videl sem kako so se rušili zadnji ostanki poslopja, v katerem se je nahajala Tavijeva prodajalna. Zidovi so se podrli in že ni bilo o njih nobenega sledu več. Bil je grozoten pogled, lahko mi verjamete...! Predno bi bil mogel človek izgovoriti dve besedi, je bilo pomedeno vse do temeljev. Kmalu nato je odneslo tudi poglavarijevo hišo, z zrcali, tapeciranim pohištvtom, oljnatimi slikami in veliko posteljo za goste vred. Trenutek na to ni bilo videti ničesar več razen zidanega zbiralnika za vodo, v katerega so se zaganjali valovi, ki so preipavljali etok.

Cerkev je še stala... pti Bogu, to Vam je bil

ogled, da je človeku lahko zastalo srce v prsih... Kakor da bi jih bil videl na lastne oči, sem si lahko predstavljal malo skupino ljudi, ki so vztrajali v njej, zaenkrat še vedno vsaj delno zaščiteni pred orkanom, dasi je brizgala pena in so sikali valovi skozi razbita okna v notranjost cerkve... otroke, ki so se v smrtnem strahu oklepali svojih mater, kadar jih je pljusk valov vrgel proti debelim stenam ...

Toda dovolj o tem...!

Zahvalil sem Boga, da sem poslušal Tavijev našvet. Cerkev je bila zapisana pogubi. Oče Pavel je moral takrat to že vedeti... Ničesar drugega ni več ostalo od vasi Manukure. Kopno je takorečko zginilo v valovih, ki so se od severa grmadili proti otoku in ga preplavljali. V hitro se menjajočem svetlobnem siju — zdaj je bilo svetlo, zdaj zopet mračno — smo lahko videli samo še drevesa in cerkev z njenimi belimi zidovi. Ko je tako stala pred nami, obdana od valov, smo imeli vtis, kakor da se počasi, počasi pogreza... Potem se nam je zopet dozdevalo, kakor da bi se malce dvigala, da bi še enkrat... mogoče poslednjič kljubovala novemu valu, ki se je zagnal proti nej...

Med tem pa smo skozi tuljenje hurikana začuli pritajene zvoke zvonov, kakor da bi bil orkan sam zvonjar... Silno slabotno in vendar docela jasno je udarjal ta zvok na naša ušesa... skoro tako kot v sanjah... V tej noči, v kateri so govorili razbesnili elementi svojo veliko besedo, je bil to edini zvok, ki je pričal o navzočnosti ljudi...

Zopet so se podirala drevesa in na mnogih izmed njih so bili ljudje. Nerazumljivo kako da so palme, ki se niso mogle upirati vetru, lahko kljubovale

Doma in po svetu

Zadoščenje pisateljici Angeli Vodetovi. Pred ljubljanskim sodiščem je bil obojen odgovorni urednik »Slovenca« na din 180 denarne kazni, din 200 odškodnine tožiteljici kot v načelu priznane pravice do odškodnine in na objavo sodbe na celu lista radi klevete. Poročali smo že svojcas v našem listu o kritiki, ki jo je objavil resnicoljubni »Slovenec« o knjigi »Spol in usoda«, ki ni bila kritika, ampak ogaben napad na avtorico Angelo Vodetovo, tudi kot žensko. Končno je torej tudi sodišče obsodilo »Slovenca«, vsa javnost, da je ta nesramni napad na zasluzno pisateljico in kulturno delavko obsodila že poprej.

Beograjska JRZ se je reorganizirala. Izvolila je nov odbor in novega predsednika ter dala slovo dosedanjemu krajevnemu predsedniku dr. Miljanu Stojadinoviću.

ZZD je pristopila k Jugoratu, razglaša »Slovenec«.

Francoski zunanjji minister Bonnet je te dni sprejel veleposlanike Romunije, Sovjetske Rusije in Zedinjenih držav.

Komisar Društva narodov v Gdanskem se je po 6 mesečni odstopnosti zopet vrnil v mesto Gdansk in prevzel svoje posle.

Nov turški državni proračun v iznosu 218 milijonov turških lir je te dni odobril turški parlament.

Dva bivša avstrijska ministra prideva pred sodišče. Bivši finančni minister Drachsler in propagandni minister Ludwig v Dollfuss-Schuschniggovi vladi sta bila prepeljana iz koncentričnih taborišč v sodne zapore. Zagovarjati se bosta morala pred sodiščem radi nedopustnega manipuliranja z državnimi financami.

* * *

Konec stavke v tovarni wagonov v Slavonskem Brodu. V tovarni v Slavonskem Brodu je stavkoval 1700 delavcev, ki so zahtevali sklenevne nove kolektivne pogodbe. (Prvotno je sklenil kolektivno pogodbo Jugorat, brez so-delovanja pravih predstavnikov delavstva.) — V torku so bila zaključena pogajanja in dobe delavci po novi kolektivni pogodbi 12 in pol odst. zvišane mezde in še nekatere ugodnosti. V tovarni izdelujejo v glavnem mostne konstrukcije. Stavka je trajala več tednov.

Za generalnega ravnatelja Narodne banke je bil postavljen dosedjanji tajnik državne hipotekarne banke dr. Mirkko Vilimanović.

Kongres strojevodij in kurjačev Ljubljane

Zveza strojnikov, strojevodij in kurjačev, s sedežem v Beogradu, je imela svoj kongres na binkoštno nedeljo v delavski zbornici v Ljubljani. Delegati so bili iz podružnic Ljubljana, Zagreb in Beograd. Vodil je kongres predsednik zveze Sreten Petrović, otvoril in pozdravil ga je predsednik ljubljanske podružnice Toni. Kongres je potekal stvarno in dobro in se je bavil z najaktualnejšimi vprašanjimi. Kongres je tudi sklenil, da premesti sedež zveze v Zagreb in je bil za predsednika zveze izvoljen Matija Šletič, za podpredsednika Sreten Petrović. V novem odboru so začele vse podružnice. Smernice za delovanje bo izvršila nova uprava.

Mimohod nemške vojske mimo kneza namestnika Pavla v Berlinu se je vršil dne 2. t. m. opoldne in je poročilo o tej prireditvi oddajal tudi naš radio.

V Ankaro in Atene bo odpotoval te dni romunski zunanjji minister Gafencu.

Fašistične voditelje v Pragi so zapri. — V Pragi so gajdovci priredili demonstracije na Vaclavskem trgu in pred židovskimi trgovinami. Policija je demonstrante razgnala, zapala dohode iz predmestij in aretirala vse fašistične voditelje.

Italija je prepovedala uvoz naše živine radi ugotovljene slinavke in parkljavke. Ugotovilo pa se je, da je živila obolela šele v Italiji, zato se pričakuje preklic te odredbe.

Prebivalstvo Rusije je naraslo za 15 odstotkov od 1. 1926 na 170 milijonov.

Zadnje vesti

Mimohod nemške vojske mimo kneza namestnika Pavla v Berlinu se je vršil dne 2. t. m. opoldne in je poročilo o tej prireditvi oddajal tudi naš radio.

Dež in morje, ki je pljuskalo v čoln nas je sililo, da smo neprestano črpali vodo iz njega. V to svrhu smo se posluževali prav čudnih posod, popolnoma novih nočnih posod iz emajla. Te nočne posode so bile iz Tavijeve trgovine. Kljub temu, da smo s tako naglico bežali v čolne, je Taviju prišlo na um, da bi utegnili rabiti kakšne zajemalke, zgrabil je prvo kar se mu je zdelo najbolj prikladno in mu je prišlo pod roko. Dobro so nam služile! Ker so bile gladke in imele dobre ročaje, nam jih vihar ni mogel iztrgati iz rok.

Vseeno pa je bilo črpjanje vode iz čolna ena najtežjih opravil, kar sem jih bil kdaj vršil v življenju. Niti klečati nismo mogli, ne da bi nas bil vihar podrl na tla. Posebno živo mi je ostala v spominu ta-le slika:

Tavi, čepeč na tleh, svoj široki hrbet obrnjen proti vetrui, črpa... črpa... črpa. Nenadoma ga podere zahrboten sunek vetrui po tleh. Kakor je dolg in širok leži pred nami, v rokah krčevito drži nočno posodo... ne, te pa ne da iz rok...

Še sedaj ga vidim pred seboj, kako neznansko začuden obraz je delal, izgledal je tako komičen, da sem se — spominjam se prav dobro — kljub našemu tragičnemu položaju nehote moral smejeti. Njegove ustnice so se premikale, toda nobenega glasu ni bilo čuti. Sporazumevali smo se lahko samo z gibi rok.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

KOČEVJE

Rudarski shod. V pondeljek, dne 5. t. m. se bo vršilo s pričetkom ob 4. uri popoldne na rudniku v Kočevju rudarsko zborovanje, na katerem bo poročal načelnik II. skupine s. Pliberšek o zaključku in uspehu rudarjev mezdnega gibanja. Pridite vsi!

Stanje na rudniku. Poročali smo o težkih razmerah, v katerih zopet žive naši rudarji. Pred kratkim je delegacija rudarjev intervenirala v Ljubljani na merodajnih mestih. Oglašili so se pri g. banu, pri g. načelniku strojnega oddelka drž. železnice, na rudarskem glavarstvu in pri g. gen. ravnatelju TPD. Povod so dobili lepa zagotovila in sedaj čakajo na njihovo izpolnitev. Načelnik strojnega oddelka jim je sporočil, da je pismeno posredoval v Beogradu glede zvišanja dobav iz kočevskega rudnika. Rudarji z nestrpnostjo pričakujejo, da se bo kaj ukrenilo, ker so s svojimi mečmi pri kraju. Neznošno deževje zadnjih tednov, ki kar neče prenehati in ki je povzročilo že veliko škode na Kočevskem, je še bolj poslabšalo položaj naših rudarjev, ker je delo na dnevnom kopu skoro onemogočeno. Odločajoči naj se zavedajo, da čas hiti, ... Trboveljska je dobila letos povišan kontingenčni dobav za državno železnico za 10,000 ton. Pričakujemo, da bo od tega dobil kočevski rudnik odkazan svoj del.

Izseljevanje. Kočevski Nemci se izseljujejo, kolikor le morejo. Njihovo nacionalistično glasilo jih svare pred tujino in jim celo grozi, ne zanimajo ga pa vzroki izseljevanja. Gospodje okrog tega glasila naj se vprašajo, kako so vsa povojsna leta politično meščarili in kaj so storili v tem času za svoje kmety. Kmetje to dobro vedo.

Koncert Akad. pevskega zabora v Kočevju je lepo uspel, vendar so poslušalcem lanske pesmi bolj ugaiale. Udeležba ogromna. »Kočevski Slovenec«, ki se »bori« na Kočevskem za »slovenstvo« ni prinesel nobene objave in tudi ne lastnega poročila o koncertu. ...

Kulturbund. Po Kočevskem zopet pridno ustanavlja podružnice nemškega nacionalističnega »Kulturbunda«. Tudi nekdaj razpuščene podružnice zopet obnavljajo.

LAŠKO

Rudarsko zborovanje. V nedeljo, dne 4. junija se bo vršilo s pričetkom ob 8. uri zjutraj v hotelu Savinja rudarsko zborovanje, na katerem bo poročal načelnik II. skupine s. Pliberšek Franc o zaključku in uspehu mezdnih pogajanj pri TPD. Rudarji, pride vti!

Kopaliske takse v Radiotermi. Kopaliska uprava je določila normalno tarifo za privatnike za kabino din 13, bazen din 10, za otroke: kabina din 5, bazen din 3; za državne uradnike in hišne posestnike v Laščem pa ima posebno tarifo s popustom in sicer: za kabino din 5 in bazen din 3. Le ubogi tovarniški delavci in delavci v rudniku Hude jame nimajo nikakih olajšav. Hišni posestniki, ki imajo še kako obrt, so deležni tega popusta, a delavci s skromnimi dohodki naj plačajo polno tarifo. Upamo, da nam bo socialni zavod Radiotermi tudi to željo rešil. L. 1936, pri volitvah je bilo s. E. obljubljeno od strani gotovih gospodov, da bodo imeli delavci iste ugodnosti kot hišni posestniki. Kakor na mnoge obljube, so po volitvah pozabili tudi na to.

Zivinsko sejmišče. Že več let se Laščani bavijo z misljijo, da bi bilo iz higijenskih in tukškoprometnih ozirov nujno prestaviti zivinsko sejmišče, ki se danes nahaja v osrčju našega mesta, kam na periferijo. Laško ima namreč asfaltirane ulice, a živinski odpadki povzročajo zlasti v poletni vročini neznosen smrad. Sedanje sejmišče, ki je zasajeno s kostanjem, pa nameravajo spremeni v otroško igrišče.

VELENJE

Naš rudnik ima premalo naročil. Pri nas živimo še vedno po starem. Rudnik namreč ne prejema dovolj naročil, to pa seveda poslabšuje življenski položaj rudarjev. Že dvakrat so premestili po nekaj ljudi iz jame na zunanjih obrat k sezonskemu delu. Ako manjka naročil postaja seveda stalež delavstva previšok. V drugi polovici meseca maja je nek stalni odjemalec naknadno naročil še par vagonov premoga, tako da smo se rešili skoro kar dveh prisilnih praznikov v mesecu maju. Nek človek pa, ki ima lastnost, da delavcem na uho šepeče kakor kakšen spovednik, se je takoj začel hvaliti, češ, da je on izposloval omenjeno naročilo. Temu človeku mi prav tako na uho povemo, da to ni res, ampak da laže. Povemo pa, da mi tega gospoda in njegovo okolico prav dobro poznamo in vemo točno kaj in koliko so za splošnost že dobrega napravili od kar imajo priliko, da bi res lahko marsikaj naredili. — Naročila premoga od strani drž. železnice našemu rudniku so bila inkijena. Gospod, ki se rad hvali s svojimi zvezami naj bi vendar v tem primeru dosegel, da bi inkijena naročila dobili zopet nazaj. O načinu sprejemanja uslužencev v službo, zlasti v pisarne, bomo pa še spregovorili. December obljubljeni je minil, ostala pa je resnica: Lahko je obljubiti, težje pa izvršiti. Navdaja nas pa prepričanje, da vsaka stvar samo nekaj časa traja.

SEVNICA OB SAVI

Poročil se je Alojz Stopar z gospodinčno Rezisko Sajčeve iz Rajhenburga. Želimo mu obilo sreče, kakov tudi, da bi še naprej bil tako delaven v delavskem pokretu kakor dalej ter ostal zvest naročnik »Delavske Politike«.

STORE

Nameravana vrtna veselica se radi deževnega vremena na binkošte praznike ni mogla vršiti, zato je bila preložena in se bo vršila v nedeljo, dne 4. t. m. s pričetkom ob 3. uri popoldne v senčnem vrtni gostilni Gajšek (Špulcar) v Sv. Lovrencu nad Štorom. Vabljeni vši. Odbor.

LJUBLJANA

10 letnica S. K. »Svobode« v Ljubljani

Letos poteče 10 let, odkar se je na Viču ustanovila »Svoboda«, ki je po fuziji bivše »Svobode« s »Primorjem« spremenila svoje ime v »Svoboda-Ljubljana«. Bivša »Svoboda« in njeni uspehi v podsavzni ligi so gotovo še vsem v dobrem spominu. Na novo ustanovljena viška »Svoboda« pa je moralna pričeta popoloma od kraja. V letu 1929. je začela v III. razredu, potem je prešla v II. razred in kmalu zatem je premagala v tem razredu svoje mnogo starejše tovarische klube in prisila v I. razred. Moštva sedanje »Svobode« se povsem razlikujejo od prejšnje »Svobode«. Sestavljena so povečini iz mlajših dijakov in vajencev, ki so v tehničnem oziru odlično podkovana. Imoštvo je v poslednji prvenstveni tekmi z efektno znago odpravilo jesensko »Bratstvo«, ki je danes II. najboljši slovenski klub. Poleg tega ima »Svoboda« gotovo največ in najbolj talentirane mladine. Juniorsko moštvo je v prvenstveni borbi letos zasedlo II. mesto pred Ljubljano, katera jo je šele po trdi borbi odpravila to nedeljo s 3:2.

V nedeljo 4. junija bo ob priliki 10 letnice velik nogometni turnir na igrišču Ljubljane s pričetkom ob 15. uri. Nagradni kipi in pokali so razstavljeni v izložbi Tiskovne zadruge v Selengovi ulici.

Najstarejši nogometni pripovede:

Ob priliki proslave 10 letnice S. K. »Svobode« v Ljubljani, ki se bo vršila v nedeljo, dne 4. junija t. l. ob 15. uri popoldan na igrišču S. K. »Ljubljane« z izbranim nogometnim programom, bo proslavil svojo 27 letnico igranja nogometnega člana popularnega Batiča Viktorja. Ta nam je poslal nekaj svojih zapiskov iz doživljajev v nogometu, in sicer:

Kakor vsak deček dandanes, tako smo tudi

mi leta 1910. napravili veliko žogo iz krp in igrali prvo tekmo na travniku, kjer stoje danes mestne hiše za Bežigradom. Pozneje, ko sem se šel učiti, smo se zbrali vajenci v društvu »Vzajemnost«, ki je imelo svoje klubsko prostore v kleti »Narodnega doma«. Leta 1915. sem odšel k vojakom v Pulj, kjer sem igral pri tamkajšnji mornariški reprezentanci. Ko sem prišel leta 1917. z italijanskim bojiščem na dopust, sem igral pri S. K. »Slovanu« prijetiško tekmo proti vojaški reprezentanci in smo tudi zmagali. Po vojni leta 1919. pa sem vstopil v S. K. »Svobodo«. Teh časov ne bom nikoli pozabil. V takratni »Svobodi« smo bili zbrani večinoma sami delavci. Mi smo se bili res samo za barve svojega kluba. Nešteoto ur smo prebili po težkem tovarniškem delu na kulku za gradnjo igrišča v Trnovem (kjer je danes igrišče »Jadrana«). Takrat tudi uspehi niso izostali. Nismo igrali radi osebne koristi, kakor je to slučaj danes, pač pa samo iz veselja do športa. Med tem časom sem igral tudi v S. K. »Hermes«, »Primorje« in »Slovanu«, povsod v I. moštву in sem bil povsod tudi odbornik. Danes pa sem zopet v svojem matičnem klubu »Svobodi«. Igral sem nešteoto prvenstveni in prijetiški tekem: tako v Grazu, Celovcu, Beljaku, Knittelfeldu, Mariboru, Celju, Varaždinu, Čakovcu, Jesenicah, Kranju, Radovljici, Tržiču, Trbovljah itd. in letos še nazadnje v Zagorju. V nedeljo dne 4. junija pa se bom definitivno poslovil od zelenega polja in upam, da bodo moji številni športni prijetiški pri tej tekmi napolnili igrišče Ljubljane. Težko bo slovo, a biti mora, ker mladini pripada čas, mi pa moramo narediti prostor. Mislim, da bo edinstven primer v zgodovini našega nogometa, da bosta oče in sin, ki obhaja letos tudi že petletnico igranja pri junijorjih »Svobode«, igrala skupaj v enem moštvu.

MARIBOR

Smrtna nesreča železničarja

Premikač drž. žel. Bele Jurij je po nesrečnem naključju prišel pod kolesa lokomotive, ki so šla čezeni, pri čemur je zadobil hude notramne poškodbe, da je po prevozu v bolnični umrli. Nesreča se je zgodila na glavnem kolodvoru. Pokojni Bele je bil star šele 50 let.

Okrog 100 delavcev je dobilo odgoved pri tvrdki Zelenka & Co. Kakor smo v zadnji številki našega lista poročali, je tvrdka Zelenka zopet izvršila redukcijo delavstva. Minuli teden je dobilo okrog 100 delavcev in delavk 14-dnevno odgoved službe. V najkrajšem času bo torej armada brezposelnih narasla za 100 oseb, prizadetih pa jih bo mnogo več, ker so med reduciranimi tudi družinski očetje. Kmalu bodo tem reževed sledili v brezdelje in bedo se ostali, ki pa itak delajo samo po tri dni v tednu. Tristo brezposelnih delavcev, ki so bili doslej zaposleni sicer za skromne mezde pri tej tvrdki, bo na cesti. To pomeni za naše mesto mnogo, zlasti, ker je bilo že doslej številno brezposelnih sorazmerno izredno visoko. Če bi vsaj ostale tekstilne tovarne obratorevale v polnem obsegu, bi ti reževed imeli še nekaj izgleda, da bodo sčasom dobili zopet zaposlitev. Radi pomanjkanja surovin oziroma potrebnih deviz, pa ni izgleda za polno obratovanje, vsaj ne v doglednem času. Svobodne delavskie strokovne organizacije, kakor tudi naš list so pravočasno opozarjale na pretečo nevernost, da bo zgubilo 300 tekstilnih delavcev zaposlitev, če poklicani ne bodo podvzeli potrebnih ukrepov, da se to prepreči. Vsi ti apeli pa so bili zamani.

Sejma mestnega Sveta, ki se je vršila minuli četrtek, je bila zelo kratka. V glavnem so razpravljali o tehničnih zadevah mestnih podjetij, ki bodo nabavila štiri nove avtobuse znamke »Man«. Nakupna cena teh avtobusov bo znašala 1 milijon dinarjev. Mestni svet je tudi odobril nakup zemljišča in tovarniških obratnih prostorov tvrdke Zelenka & Co. za avtobusno garažo in sicer za 900.000 dinarjev. — S tem nakupom so pokopane vse nad odpršenih tekstilnih delavcev, da se bo končno vendarle našel kak nov podjetnik, ki bo nadaljeval z obratovanjem v tej tovarni.

Mestno električno podjetje izboljšuje razsvetljavo po nekaterih ulicah, kar je hvalevredno. Te dni je izboljšalo razsvetljavo v Frančiškanski ulici, zato se prebivalci Mlinske opravijo veselijo, da bodo tudi skoraj deležni boljše razsvetljave. Mlinska ulica je v vsakem oziru gotovo ena izmed najbolj zaščitenih ulic v našem mestu.

Telefonska sekcija te dni nadaljuje v Sodni ulici s kopanjem kanalov za polaganje kablov. — Upamo, da se je posrečilo dobiti potreben kredit za dogovoritev vsega tega dela. Znano je namreč, da čaka že par let zlasti na Pobrežju in Magdalenskem predmetju okrog dvestih interesentov na priključitev telefonov pa niso mogli montirati, ker je primanjkovalo materiala in omrežje ni bilo dovoli veliko.

Ker ni bil sprejet v samostan, je 19 letni Milan Markovič s Posavskega brega sam prisil, da se ga sprejme v zapor.

Delavsko pevsko društvo »Frohsinn« priredi v nedeljo, dne 4. junija v gostilni Breznik, Novo vas svojo tradicionalno poletno veselico z raznovrstno zabavo. Sodeluje Glasbeno društvo žel. del. in uslužencev. V slučaju slabega vremena se vrši veselica 8. junija istotam.

Mariborsko gledališče. Petek ob 20. uri: »Povatanje v Benetke«. Premiera. V korist Zdravljene gledališčnih igralcev. Sobota ob 20. uri: »Utopljenca«, red D. Nedelja ob 20. uri: »Povatanje v Benetke«. Zadnji. Predstava v korist Zdravljene gledališčnih igralcev.

I. Slovenski delavski tabor

»Slovenec« prinaša v navodilih za udeležence tudi to-le:

Sprevdaj naj bo pravo izpričevalo naše zrestlosti. V sprevodu lahko pojete narodne pesmi. Pozdravljajte z mahanjem robcev, z zamahom roke, z visokim dviganjem klubkov. Vzlikajte samo pokretu ZZD, naši narodni skupnosti, našemu narodnemu vodstvu, gg. ministrom, predsednikom vlade. Kakršni koli vzlikli, ki se naj začenjajo z »Dol...«, niso dovoljeni. V tem oziru velja edina izjema za vzliko: »Doli židovski marksizem!« in »Doli brezbožni boljševizem!«

CELJE

Predavanje s. dr. Reismana o naredbi o rudarski borzi dela se bo vršilo danes v soboto, 3. junija s pričetkom ob 17. uri (5. pop.) v prostorih gostilne pri »Ameriki« na Spod. Hudini. Na to važno predavanje opozarjamо cinkarniško delavstvo in v bližini stanjuče rudarje. — Funkcionalisti in zaupniki storite svojo dolžnost.

Pekovskemu mojstru, kateremu so delavci odjemali nepotrebni nasvetljivo, naj se v bodoče, kadar ni čisto priseben, ne spušča v takoj debato. Ne vemo, če se sploh kak pek v Celiju in okolici lahko pohvali, da so mu nižji sloji kot odjemali odveč v nepotrebni. Mi za danes to samo konstatiramo, drugič bomo pa bolj določno opisali tako nadutost in omalovanje, zlasti tudi, kako tak mojster postopa in plačuje pomočnike. Edino to je dobro, da ima palica v vsakem slučaju dva konca.

Pekovski mojstri so odpovedali kolektivno pogodbo, ki prestane zadnjega junija. Najbrže je vzkročil odpovedi iskat v tem (drugega si ne moremo predstavljati), da je vsled porasta draginje mezdna postavka v pogodbi zastrela in ne odgovarja današnjemu času in da bodo mojstri pri sklepanju nove pogodbe to upoštevali. Če je naša domneva pravilna, potem se povsem pridružujemo stališču mojstrov, da se sporazumno zboljšajo mezde in druge socialne pravice pomočnikov in vajencev. Objektivna javnost bo ta čin socialnosti in uvidevnost s pojavom v zasebni znanju.

Pevske vaje »Vzajemnosti« se bodo vršile drugi teden v pondeljek in sreda obakrat točno ob 20. uri. V četrtek odpade vaja radi praznika. Pevci vse in točno!

M. Gorki: »Poletje«, knjiga lepe vsebine po din 10 za komad se dobri v upravi »Delavske Politike« v Delavski zbornici. Zaupniki na delo! Delavci posegajte po lepi in koristni literaturi.

RUŠE

Tudi nas je globoko dirnula vest o smrtni obratni nezgodi s. Viktorja Osolinika, ki smo ga delavci v Rušah dobro poznali. Pred dvema leti se je poslovil ob nas in odšel na delo k tvrdki Hočevar v Kamnik. Transmisija, ki je povzročila že toliko nesreč, je ugrabilo sedaj tudi njega. Ko ju bil v Rušah je pridno sodeloval kot pevec v sedaj razpuščeni »Vzajemnosti«. Bil je dober sodruž in zaveden delavec. Preostalim naše sožalje!

Če hočete biti zares dobro
in poceni oblečeni, obiščite
manufakturo

ČESKI MAGACIN M A R I B O R

pri glavni policiji

Pred skupščino glavne bratovske skladnice v Ljubljani

Rudarji za popolno obnovitev svojih okrnjenih pravic.

Za dne 7. junija 1939 sklicana glavna skupščina bratovske skladnice v Ljubljani bo sklepala med drugim tudi o spremembni pravilnika bratovske skladnice. Delavska delegacija bo stavila predlog, da se črta 5. odstavek § 82. pravil, glasom katerega so prikrajšani rudarski rentniki na svojih prejemkih, kadar po nezgodi zopet pričnejo z delom, ker mora renta počivat, ako nadaljujejo delo v istem svojstvu kakor pred nezgodom.

Nekatera podjetja pa tolmačijo ta paragraf tako, da delavcu po nezgodi enostavno znižajo plačo, t. j. da tak nezgodnik prejema nižjo plačo kakor njegovi tovariši, ki opravlajo iste posle.

Na ta način ima podjetje od nesreč v rudniku dobiček. Čim več delavcev se ponesreči, tem več cenenih delovnih moči dobi tak rudnik, ki ob takih razmerah tudi ne more imeti posebnega interesa skrbeti za preprečenje nezgod.

Nadalje bo stavljen predlog, da se črta v § 50 (3) določba, da si brezposelnih član varuje svoje članstvo samo polovico odnosno eno tretjino dobe do izstopa iz dela z vplačilom prispevkov doseženih članskih let. Če se ta paragraf ne spremeni, bodo v par letih vsi rudarji, ki so si doslej varovali svoje članstvo, prestali biti člani bratovskih skladnic in zgubili še to kar so doslej plačali.